

Jaarrapportage 2010

WOT-04-005 M-AVP (Monitoring Agenda Vitaal Platteland)

werkdocumenten

wot

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

WAGENINGENUR

For quality of life

Jaarrapportage 2010

De reeks 'Werkdocumenten' bevat tussenresultaten van het onderzoek van de uitvoerende instellingen voor de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT Natuur & Milieu). De reeks is een intern communicatiemedium en wordt niet buiten de context van de WOT Natuur & Milieu verspreid. De inhoud van dit document is vooral bedoeld als referentiemateriaal voor collega-onderzoekers die onderzoek uitvoeren in opdracht van de WOT Natuur & Milieu. Zodra eindresultaten zijn bereikt, worden deze ook buiten deze reeks gepubliceerd.

Dit werkdocument is gemaakt conform het Kwaliteitshandboek van de WOT Natuur & Milieu en is goedgekeurd door Paul Hinssen (deel)programmameider WOT Natuur & Milieu.

Jaarrapportage 2010

WOT-04-005 M-AVP

(Monitoring Agenda Vitaal Platteland)

Werkdocument 233

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

Wageningen, februari 2011

©2011 **Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu**

Postbus 47, 6700 AA Wageningen

Tel: (0317) 48 54 71; Fax: (0317) 41 90 00; e-mail: info.wnm@wur.nl

De reeks WOT-werkdocumenten is een uitgave van de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, onderdeel van Wageningen UR. Dit werkdocument is verkrijgbaar bij het secretariaat. **Het document is ook te downloaden via www.wotnatuurenmilieu.wur.nl.**

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Postbus 47, 6700 AA Wageningen

Tel: (0317) 48 54 71; Fax: (0317) 41 90 00;

e-mail: info.wnm@wur.nl; Internet: www.wotnatuurenmilieu.wur.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Woord vooraf

Sinds 1 januari 2005 worden de Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu uitgevoerd onder de voorwaarden die het ministerie van Economische zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I) en de stichting DLO eind 2004 zijn overeengekomen en die zijn vastgelegd in de Uitvoeringsovereenkomst WOT Natuur & Milieu.

Per WOT-programma is een zelfstandig werkdocument samengesteld, dat bestaat uit twee delen: een samenvattende rapportage over het programma als geheel, een beschrijving van elk der afzonderlijke projecten. De volgende werkdocumenten omvatten samen de jaarrapportage over 2010 van de WOT Natuur & Milieu:

Nr. 230: WOT-04-001 Koepel (Communicatie, Kwaliteit en Management)

Nr. 231: WOT-04-002 Onderbouwend Onderzoek

Nr. 232: WOT-04-003 Advisering Natuur & Milieu

Nr. 233: WOT-04-005 M-AVP

Nr. 234: WOT-04-006 Natuurplanbureaufunctie

Nr. 235: WOT-04-007 Milieuplanbureaufunctie

Dit werkdocument bevat de jaarresultaten van het WOT programma **WOT-04-005 (M-AVP)**. De resultaten van deze projecten hebben hun weg gevonden in de diverse producten van het Planbureau voor de leefomgeving en in de werkdocumenten, rapporten en studies van de WOT Natuur & Milieu.

Daarnaast wordt in het Kennisbasis onderzoek (KB) jaarlijks geïnvesteerd in kennisvernieuwing voor de WOT Natuur & Milieu. De rapportage hierover wordt opgesteld onder verantwoordelijkheid van de leiding van dit Kennisbasis onderzoek.

Ter verantwoording van de besteding van de beschikbare middelen is voor elk project een beknopt verslag gemaakt. Deze verslagen zijn hier gebundeld. In elk verslag staan voor het desbetreffende project de administratieve gegevens en een beknopte inhoudelijke beschrijving van het doel en het behaalde resultaat.

Paul Hinssen

Inhoud

Woord vooraf	5
Thema-rapportage WOT-04-005	9
Project-rapportage WOT-04-005	15

Thema-rapportage WOT-04-005

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT Natuur & Milieu)

Programma WOT-04-005: Monitoring en Agenda Vitaal Platteland

1. Naam+nr. cluster, clusterleider:
WOT-04
Paul Hinssen
2. Naam+ nr. thema:
WOT-04-005
Monitor Agenda Vitaal Platteland (M-AVP)
3. Naam thema-coördinator:
Wies Vullings, Alterra, CGI
4. Contactperso(n)en(en) EL&I / Overige betrokkenen:
Hans de Jong (directie NLP)
Henk Soorsma, NLP (Adviesraad)
Paul Thewissen, DKI (Adviesraad)
5. Deelnemende kennisinstellingen:
Alterra, LEI, ABF, PBL, CBS
6. Doelgroepen(en):
Voor de uiteindelijke toepassing van de producten vanuit programma Monitor AVP kunnen twee hoofddoelgroepen worden onderscheiden namelijk gebruikers en leveranciers. Hierbij kunnen doelgroepen in sommige gevallen zowel gebruikers als leverancier zijn.

Gebruikers

- Parlement en Kabinet
- Beleidsdirecties van EL&I, I&M
- Provincies
- Planbureaus

Leveranciers

- Beleidsdirecties EL&I, I&M: informatie m.b.t. rijks acties, effecten en resultaten
- Provincies: informatie m.b.t. prestaties, resultaten en effecten (vastgelegd binnen ILG convenant)
- Kennisinstituten: informatie m.b.t. effecten.

7. De beleidsopgave(n) van EL&I waaraan de onderzoeksresultaten een bijdrage leveren;

In april 2004 is de 'Agenda voor een Vitaal Platteland' (AVP) gepresenteerd als de gezamenlijke beleidsvisie van de ministeries EL&I en IM om het platteland gereed te maken voor toekomstige veranderingen. De agenda voor een Vitaal Platteland gaat uit van een integraal perspectief en richt zich op de economische, ecologische en sociaal-culturele aspecten van het platteland. Om de voortgang van het beleid te toetsen en de mate van realisatie van het ingezet beleid te verklaren is monitoring noodzakelijk. Uitgangspunt voor de beleidsuitvoering is het Meerjarenprogramma AVP welke in februari 2006 gereed is komen en de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG).

De Monitor Agenda Vitaal Platteland (Monitor AVP) heeft als doel om te zorgen voor de systematische inwinning, centrale opslag en presentatie van monitoringgegevens

die nodig zijn om de effectiviteit en efficiency van het plattelandsbeleid zoals vastgelegd in AVP te kunnen evalueren. Voor het systeem voor rapportage, verantwoording en evaluatie zijn gegevens nodig op het niveau van effecten, resultaten, prestaties en budgetten. De Monitor AVP treedt hierbij op als centrale gegevensbeheerder en heeft als taak de benodigde gegevenslogistiek te coördineren en organiseren, en te zorgen voor de centrale opslag van de gegevens (digitaal archief). In het systeem zullen alleen het afgewogen resultaat van die metingen op basis van een vastgelegde meetstrategie worden opgenomen, niet de onderliggende meetgegevens. Vandaaruit kunnen rapportages en mogelijk ook de presentatie van gegevens via een viewer worden gegenereerd.

Monitoring heeft een signalerende functie: ontwikkelingen op het beleidsterrein die niet direct met de beleidsdoelstelling te maken hebben kunnen door het signaleren van effecten aanleiding zijn om ander beleid te ontwikkelen, beleid bij te sturen of te continueren. Daarnaast kan monitoring en evaluatie een essentiële bijdrage leveren aan het bevorderen van transparantie van beleid en aan de uitvoering, kennisontwikkeling, kennisverspreiding en legitimatie van het plattelandsbeleid.

8. De kennisvragen die aan de beleidsopgave(n) gekoppeld zijn en die worden beantwoord met de uitkomsten van het onderzoek;
 - Hoe kan het invoeren van de jaarrapportage ILG door de provincies beter gefaciliteerd worden?
 - Wat zijn de waarden van de prestatieindicatoren en budgetindicatoren in 2010 (Midterm Review)?
 - Wat zijn de waarden van de effectindicatoren in 2010 (Midterm Review)?
 - Hoe kan de boodschap van de monitor AVP voor een breder publiek worden verbeeld?
 - Hoe kunnen we leren van het opzetten van een monitorsysteem zoals M-AVP?
9. De beoogde en daadwerkelijk in 2010 bereikte (tussen)resultaten;

De volgende producten zijn gerealiseerd:

 - Jaarplan 2010 voor gehele programma Monitor AVP
 - Database gevuld met prestatie en effect gegevens van Midterm Review (2010)
 - Viewer bereikbaar via www.vitaalplatteland.nu
 - Invoermodule (nu internet applicatie) voor invoer 2009
 - Beheermodule voor eenvoudig aanpassen van invoermodule voor 2010
 - Contactpagina voor invoerders bereikbaar via www.vitaalplatteland.nu
 - Standaardrapportage ILG, figuren en tabellen voor Tweede Kamer reactie MTR en Grootproject EHS
 - Rapport kwaliteitsborging
 - Update Website verbeelding: panoramafoto's in landelijk gebied.
 - Concept versie technische rapportage
 - Concept rapportage effectmeting MTR en achtergronddocument
 - Coördinatie van monitoring en evaluatie activiteiten binnen systematiek M-AVP en afstemming met andere monitoring initiatieven (Nota Ruimte, ILG-PEIL)

10. De gerealiseerde kennisoverdracht richting doelgroep en de benutting van ontwikkelde kennis door de doelgroep.

In 2010 hebben de provincies voor de tweede keer gerapporteerd via de invoermodule. De invoermodule is nu een internetapplicatie, dit had het grote voordeel dat er geen problemen waren met de verspreiding en toegankelijkheid van de applicatie. Het gebruik van de invoermodule is intern geëvalueerd en de technische verbeteringen die daarin werden genoemd zijn gerealiseerd. Zo is een beheermodule voor de invoermodule gemaakt, zodat bijvoorbeeld het open en dicht zetten van cellen heel eenvoudig kan gebeuren. Uit de ervaring van het afgelopen

jaar met de invoermodule kan de conclusie getrokken worden dat de versie van deze invoermodule een grote verbetering was ten opzichte van vorig jaar. Tezamen met de verbeteringen in de definities en de organisatie rond het invoeren heeft dit er toe geleid dat de cijfers begin mei beschikbaar waren. In 2010 zijn de gegevens van de monitor gebruikt voor de ILG MTR rapportage en voor de figuren en tabellen in de Tweede Kamer reactie op het MTR en het EHS grootproject. Daarnaast zijn de cijfers ook gebruikt voor andere doeleinden, zoals IPO provincie monitor.

De website van de monitor voor de Agenda Vitaal Platteland is benaderbaar via www.vitaalplatteland.nu. De jaarrapportage over 2009 is zichtbaar en ook de traceerbaarheid van de waarden is gerealiseerd.

Het onderzoek naar kwaliteitsverbeteringen van de Monitor AVP heeft geleid tot het implementeren van een aantal van de aanbevelingen uit het advies zoals een nieuwe structuur van de database (redesign), betere traceerbaarheid van gegevens en betere documentatie.

Het idee om de monitor AVP te verbeelden is uitgewerkt in een website waar panoramafoto's die om het jaar op dezelfde strategische plek worden genomen de veranderingen in het landelijk gebied laten zien. Momenteel zijn er voor 4 provincies panoramafoto's gemaakt en voor drie provincies (Gelderland, Brabant en Drenthe) is voor het derde jaar een reeks panoramafoto's gemaakt, zodat het monitor effect zichtbaar wordt. Voor Noord-Holland zijn in 2010 voor het eerst panoramafoto's toegevoegd.

De resultaten van de effectmeting voor de Midterm Review zijn aangeboden in de vorm van een digitaal werkdocument en een bijbehorend achtergrond document. De waarden van de effecten van de Midterm Review zullen indien gewenst ook zichtbaar gemaakt worden via de website.

11. De samenwerking tussen de bij het thema betrokken DLO-instituten en andere instellingen/organisaties:

Het programma Monitor AVP heeft in 2010 ondersteuning geleverd aan Directie NLP bij het beheer en verbeteren van de Monitor AVP. Een aantal taken zoals het realiseren van het systeem en het documenteren van het proces zijn primair uitgevoerd door de WOT unit Natuur en milieu. Er is geregeld overleg geweest met de contactpersoon van directie NLP. Daarnaast is er twee keer overleg geweest met de Adviesraad (Henk Soorsma (NLP), Paul Thewissen (DKI), Hans de Jong(NLP), Paul Hinssen WOT en Wies Vullings). Daarnaast kunnen de volgende drie gebieden benoemd worden waarin intensief wordt samengewerkt met de volgende instellingen en organisaties:

- Beleidsontwikkeling: projectteam ILG, provincies o.a. via IPO
- Communicatie: met provincies op zoek naar geschikte plekken voor monitoring mbv panoramafoto's
- Gegevensvoorziening en uitvoering: DLO-instituten (Alterra, LEI), instellingen binnen PBL netwerk (CBS, ABF) en gegevens leverende organisaties als DLG, DR.

De samenwerking op projectniveau met andere organisaties zal worden beschreven in de afzonderlijke projectbeschrijvingen.

Project-rapportage WOT-04-005

Overzicht projecten WOT-04-005

WOT-04-005-005	Coördinatie programma Monitor AVP	19
WOT-04-005-013	Effectmeting SEV	21
WOT-04-005-015	Verbeelding M-AVP	23
WOT-04-005-021	Beheer technisch	25
WOT-04-005-022	Kwaliteitsborging	27
WOT-04-005-023	Support invoer en rapp. module	29
WOT-04-005-024	Effectmeting Natuur	31
WOT-04-005-025	Brochure effecten MTR	33
WOT-04-005-026	Effectmeting recreatie	35
WOT-04-005-028	Effectmeting landschap	37
WOT-04-005-029	Effectmeting Landbouw	39

WOT-04-005-005 Coördinatie programma Monitor AVP

Startdatum: 01-jan-2010

Einddatum: 31-dec-2010

Projectleider

Naam: Vullings, Wies (vulli003)

E-mail: wies.vullings@wur.nl

Instituut: ALTERRA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Jong, Hans de	Min EL&I Directie NLP	EL&I Contactpersoon	01-jan-2010	31-dec-2010

Kennisbehoefte

De doelgroep is gebaat bij een efficiënt en effectief lopend programma, het op tijd verkrijgen van werkbaar werkplannen, evaluaties en tussentijdse rapportages en een goede profilering van het programma en systeem.

Doelstelling project

Het doel van dit project is een efficiënt en effectief lopend programma en een goede communicatie over en rond het programma. Dit houdt in:

- Management programma M-AVP
- Afstemming beleidsontwikkelingen
- Profilering en communicatie
- Programmaoverleg WOT N&M
- Adviesraad M-AVP

Aanpak en tijdspad

Binnen dit project zullen de volgende clusters van activiteiten worden uitgevoerd:

- Management programma M-AVP
- Algehele programmaleiding en opstellen programmaplan
- Het maken van werkplannen en aanvullende notities in overleg met de begeleidingsgroep
- Bewaken van inhoud, kwaliteit en voortgang van projecten
- Opstellen van concepteindrapportage voor programma
- Financieel beheer en controle
- Ondersteunen projectleiders
- Contact onderhouden met de contactpersoon LNV
- Afstemming met beleidsontwikkelingen MJP-AVP en ILG en monitoringssystemen Nota Ruimte en POP
- Incidenteel overleg met personen betrokken bij monitoring en evaluatie van kwaliteit landelijk gebied
- Profilering en communicatie resultaten van programma M-AVP
- profileren van programma o.a. via publicaties en presentaties (Planbureaus, ministeries en provincies)
- Bijdrages aan WUR-Kennis Online en andere media voor publicatie resultaten
- Programmaoverleg WOT unit Natuur en Milieu
- Overleg met directeur WOT-unit Natuur en Milieu
- Deelname aan programmaoverleg (elk kwartaal) WOT-unit Natuur en Milieu
- Adviesraad M-AVP

- Voorbereiden en bijwonen van halfjaarlijkse bijeenkomsten

De activiteiten binnen het project Coördinatie en communicatie M-AVP dienen vooral ter ondersteuning en facilitering van het proces om te komen tot de in de programma beschreven producten voor het WOT-programma M-AVP. Afgezien van het programmaplan en de eindrapportage zijn er niet vaststaande eindproducten die vanuit dit project zullen worden opgeleverd. Incidenteel zullen wel notities en publicaties worden opgesteld.

Beoogde en bereikte resultaten en producten

Het resultaat zal zijn een efficiënt en effectief lopend programma. Voor het totale subthema M-AVP zullen vanuit de verschillende deelprojecten de volgende resultaten worden opgeleverd:

- Beheer en onderhoud van het Informatiesysteem M-AVP
- Invoermodule 2010
- Leesversie invoermodule 2010 voor frontofficers
- Rapportage ILG, figuren en tabellen voor Tweede Kamer Reactie ILG en EHS grootproject
- Coördinatie van monitoring activiteiten binnen systematiek M-AVP en beheer van informatiesysteem M-AVP (jaarrapportage en werkplan).

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

De monitor AVP is benaderbaar via het internet. Het hebben van een eenduidige gegevensbron voorkomt discussie over de cijfers.

WOT-04-005-013 Effectmeting SEV

Startdatum: 01-jan-2010

Einddatum: 31-dec-2010

Projectleider

Naam: Agricola, Herman (agric001)

E-mail: herman.agricola@wur.nl

Instituut: ALTERRA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Jong, Hans de	Min EL&I Directie NLP	EL&I Contactpersoon	01-jan-2010	31-dec-2010

Kennisbehoefte

Doelgroep:

Beleidsdirecties LNV, provincies, planbureaus, onderzoeksinstituten

Kennisbehoefte:

Naast de voortgang van de prestaties van de Agenda Vitaal Platteland is de doelgroep geïnteresseerd of de prestaties en operationele doelstellingen bijdragen aan de algemene doelstelling en dus of er al positieve effecten merkbaar zijn. Om dit te onderzoeken wordt in 2010 (het MTR-jaar) een effectmeting gedaan voor de Sociaal-Economische Vitaliteit (SEV-effecten) die dan vergeleken kan worden met de nulmeting die in 2007 is gedaan.

Doelstelling project

Het opleveren van een midterm effectmeting (2010) van de effectindicatoren voor het thema Sociaal.

Aanpak en tijdsplan

Uitvoer van de midterm meting is uitgevoerd conform de nulmeting in 2007

Beoogde en bereikte resultaten en producten

Rapportage in 2010 uitgevoerd en opgeleverd door Abf Research: Midtermmeting Monitor Sociaal-Economische Vitaliteit Platteland, Publicatie in 2011 in het WOT werkdokument: Midtermmeting Monitor Agenda Vitaal Platteland.

Agricola, H.J., R. Reijnen, J.A. Boone, M.A. Dolman, C.M. Goossen, S. de Vries, J. Roos-Klein Lankhorst, L.M.G. Groenmeijer & S.L. Deijl (2010) Achtergronddocument Midterm meting Effectindicatoren Monitor Agenda Vitaal Platteland, Wageningen WOT N&M, WOT-werkdocument xx

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

De resultaten van de effectindicatoren in 2010 dienen als midterm meting voor het Meetnet AVP na de eindmeting in 2013 zal het meetnet worden gebruikt voor een evaluatie van de in AVP vermelde beleidsdoelstellingen.

WOT-04-005-015 Verbeelding M-AVP

Startdatum: 01-jan-2010

Einddatum: 31-dec-2010

Projectleider

Naam: Vullings, Wies (vulli003)

E-mail: wies.vullings@wur.nl

Instituut: ALTEERRA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Jong, Hans de	Min EL&I Directie NLP	EL&I Contactpersoon	01-jan-2010	31-dec-2010

Kennisbehoefte

Vragen aan het begin van dit project waren:

- Hoe verbeeld je de Monitor AVP, oftewel de realisatie, effecten en impact van het AVP-beleid?
- Welke technieken en instrumenten kunnen we daarvoor gebruiken?
- Welke plekken selecteren we om te verbeelden?
- Hoe zorg je dat deze verbeelding tijdens de MTR en eindverantwoording weer kan worden gedaan en dat er dus een tijdlijn in zit?

Er is gekozen om te werken met panorama foto's die ieder jaar op precies dezelfde plek worden genomen. Zo kan dus via internet een beeld verkregen worden wat er in het veld gebeurt

Doelstelling project

Het doel van dit project is om de Monitor AVP te verbeelden, zodat beleidsmakers, maar ook buitenstaanders beter in beeld te krijgen wat de effecten en de impacts van het AVP beleid zijn op het landelijk gebied in Nederland.

Aanpak en tijdspad

In 2010 is de provincie N-Holland mee gaan doen en verder zijn de locaties die al meededen opnieuw gefotografeerd. De foto's zijn opgenomen in de website.

Beoogde en bereikte resultaten en producten

Een website waar voor de provincies N-Brabant, Drenthe, Gelderland en N-Holland op een aantal locaties en voor meerdere jaren (muz N-Holland) panoramafoto's beschikbaar zijn, met toelichtende projectinformatie.

<http://webgrs.wur.nl/cgi/miscellaneous/theo/avp/AVPstart/kaartje.htm>

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

Het zichtbaar maken van voortgang, realisatie, effecten en impact van beleid voor een breed publiek is van belang omdat niet iedereen uit de voeten kan met de cijfers in de tabellen van de Monitor AVP. De panoramafoto's geven een beeld van wat er in het veld gebeurt en daarmee is het mogelijk om een completer plaatje (cijfers+foto's) te communiceren naar betrokkenen en geïnteresseerden.

WOT-04-005-021 Beheer technisch

Startdatum: 01-jan-2010

Einddatum: 31-dec-2010

Projectleider(s)

Naam: Roosenschoon, Onno (roose003)

e-mail: onno.roosenschoon@wur.nl

Instituut: ALTERRA

Vervangend projectleider: Vullings, Wies (vulli003), ALTERRA

e-mail: wies.vullings@wur.nl

Instituut: ALTERRA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Jong, Hans de	Min EL&I Directie NLP	EL&I Contactpersoon	01-jan-2010	31-dec-2010

Kennisbehoefte

Voor de Monitor AVP kunnen twee hoofddoelgroepen worden onderscheiden namelijk gebruikers en leveranciers. Hierbij kunnen doelgroepen in sommige gevallen zowel gebruikers als leverancier zijn.

Gebruikers

- Beleidsdirecties EL&I, I&M, OCW, Fin, VWS
- Provincies
- Planbureaus PBL, SCP, CPB
- Bestuurders

Leveranciers

- beleidsdirecties EL&I en I&M: informatie m.b.t. rijksacties, effecten en resultaten
- provincies: informatie m.b.t. prestaties, resultaten en effecten (vastgelegd binnen ILG convenant)
- Kennisinstituten (RIVM, DLO, RIZA, RIKZ, ABF): informatie m.b.t. effecten

De doelgroep is gebaat bij een efficiënt en effectief werkend monitor systeem, zodat ten alle tijden de juiste en eenduidige informatie opgevraagd kan worden.

Doelstelling project

Het doel van de Monitor AVP is te zorgen voor de systematische inwinning, centrale opslag en presentatie van monitoringgegevens die nodig zijn om de effectiviteit en efficiency van het plattelandsbeleid zoals vastgelegd in AVP te kunnen evalueren. Het doel van het beheer is het doel van de monitor AVP te bereiken. Dus om het systeem zo goed mogelijk up to date te houden, wijzigingen zo snel en op de afgesproken wijze (zie uitvoeringsdocument) door te voeren.

Aanpak en tijdsplan

- Beheer en onderhoud database (continue)
- Beheer en onderhoud website (continu)
- Beheermodules gerealiseerd voor invoermodule. (juni-oktober)
- Opstellen technisch documentatie (oktober-februari)

Beoogde en bereikte resultaten en producten

Het resultaat zal zijn een efficiënt en effectief werkend monitor systeem, zodat te allen tijde de juiste en eenduidige informatie opgevraagd kan worden.

De beheermodule voor de invoermodule zorgt ervoor dat de invoermodule jaarlijks heel eenvoudig aan te passen is aan (kleine) wijzigingen in het PEIL format. Hierbij kan gedacht worden aan het dicht/open zetten van cellen, het toevoegen of verwijderen van een indicator (prestatie of effect). Daarnaast zijn de excel en pdf export modules beter op elkaar afgestemd.

Er ligt een concept versie van de technische rapportage van het systeem, dat uiterlijk februari als werkdocument gepubliceerd zal worden:

Randen, Y. van, H.L.E. de Groot & L.A.E. Vullings (2011) Monitor Agenda Vitaal Platteland vastgelegd, Ontwerp en implementatie van een generieke beleidsmonitor, Wageningen, WOT N&M, WOt-werkdocument xx

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

De website en de rapportages die gegenereerd worden uit de M-AVP database verzorgen eenduidige, up-to-date data aan beleidsmedewerkers. Dat voorkomt discussie over de juistheid van de gegevens, maar zorgt ervoor dat het gespreksonderwerp direct over de inhoud kan gaan. Zodra de cijfers naar de Tweede Kamer zijn gestuurd worden ze toegankelijk gemaakt via het internet.

WOT-04-005-022 Kwaliteitsborging

Startdatum: 01-jan-2010

Einddatum: 31-dec-2010

Projectleider

Naam: Schmidt, Anne (schmi005)

E-mail: anne.schmidt@wur.nl

Instituut: ALTERRA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Jong, Hans de	Min EL&I Directie NLP	EL&I Contactpersoon	01-jan-2010	31-dec-2010

Kennisbehoefte

Begin 2010 is het rapport over kwaliteitsaspecten van de Monitor AVP gedrukt en daarin worden aanbevelingen gedaan over hoe de kwaliteit van de monitor AVP kan worden bevorderd. Op dit moment is de precieze inhoud van die aanbevelingen nog niet bekend, maar het is wel bekend dat een of meerdere aanbevelingen doorgevoerd zouden moeten worden in de Monitor.

Doelstelling project

Afronding van het rapport over kwaliteitsaspecten van de Monitor AVP en realiseren van documentatie van het systeem.

Aanpak en tijdspad

In 2009 is er een extra review uitgevoerd op het rapport kwaliteitsaspecten van de Monitor AVP en begin 2010 zijn de laatste aanpassingen doorgevoerd en is het rapport gedrukt en verspreid. Daarnaast is gewerkt aan het doorvoeren van een van de aanbevelingen uit het rapport nl het documenteren van het systeem.

Beoogde en bereikte resultaten en producten

Schmidt, A.M. en L.A.E. Vullings, (2009) Advies over de kwaliteitsborging van de Monitor Agenda Vitaal Platteland. WOT-rapport 104, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen.

Randen, Y. van, H.L.E. de Groot & L.A.E. Vullings (2011) Monitor Agenda Vitaal Platteland vastgelegd, Ontwerp en implementatie van een generieke beleidsmonitor, Wageningen, WOT N&M, WOT-werkdocument xxx

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

De algemene conclusie die in het rapport is getrokken is als volgt: De Monitor AVP is een succes aangezien het informatiesysteem in 2008 in gebruik genomen is voor de tussentijdse evaluatie. Dit succes is mede te danken aan de intensieve samenwerking tussen Directie NLP van het ministerie van EL&I (opdrachtgever en gebruiker) en de WOT unit N&M (ontwikkelaar en beheerder) en de nauwe betrokkenheid van het team ILG dat de contacten onderhield met de provincies. De Monitor AVP kan wel beschouwd worden als een pionier in zijn soort. Er is nog niet zoveel ervaring opgedaan met "VBTB proof" informatiesystemen (Algemene Rekenkamer, 2001). Complimenten zijn hier dus wel op zijn plaats. Dat neemt niet weg dat er nog wel wat verbeteringen mogelijk zijn wat betreft de kwaliteit van de Monitor AVP. Een van de grootste manco's is het gebrek aan documentatie. Door het gebrek aan documentatie kan nu achteraf eigenlijk geen goede evaluatie worden uitgevoerd van de kwaliteit van het informatiesysteem aangezien de eisen ten aanzien van de kwaliteit van het informatiesysteem onvoldoende expliciet zijn vastgelegd. Door het documenteren van het systeem is gewerkt aan het wegnemen van het grootste manco.

WOT-04-005-023 Support invoer en rapp. module

Startdatum: 01-jan-2010

Einddatum: 31-dec-2010

Projectleider

Naam: Vullings, Wies (vulli003)

E-mail: wies.vullings@wur.nl

Instituut: ALTEERRA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Jong, Hans de	Min EL&I Directie NLP	EL&I Contactpersoon	01-jan-2010	31-dec-2010

Kennisbehoefte

De doelgroep wil op eenvoudige wijze voortgangsgegevens in het systeem kunnen invoeren en rapportages kunnen genereren. In 2008 en 2009 zijn voor het invoeren voorzieningen gemaakt in de vorm van een invoermodule en die zijn in 2009 en 2010 gebruikt. Het eerste gebruik vergte extra ondersteuning en eind 2009, begin 2010 zijn er nog wat aanpassingen gedaan. Het invoeren is in 2010 een stuk voorspoediger verlopen. Begin mei waren de eerste rapportages gereed en dat was een stuk sneller dan het jaar ervoor. Ook is consequenter van de invoermodule gebruik gemaakt, wat de kwaliteit van de gegevens ten goede is gekomen. Voor de rapportages geldt dat er afgelopen jaar niet een standaard rapportage maar de rapportage voor de MTR gegenereerd moest worden. Deze rapportage was aanzienlijk groter en ingewikkelder dan de vorige rapportages en kostte ook wat meer tijd. Ook de figuren voor de rapportage EHS Grootproject is opgeleverd.

Doelstelling project

Het doel dit project is het goed laten verlopen van het invoeren van de prestatiegegevens en het genereren van rapportages (ILG, MTR en EHS-groot project).

Aanpak en tijdsplan

- Ondersteunen gebruik invoermodule voor provincies, incl communicatiedag (januari-april)
- Genereren MTR rapportage (mei-juni) PEIL
- Genereren figuren voor Tweede Kamer reactie MTR (mei-juni)
- Genereren figuren voor EHS groot-project (juni-augustus)

Beoogde en bereikte resultaten en producten

- Invoermodule 2009
- Rapportage MTR (PEIL format) 2009
- Figuren en tabellen voor Reactie aan Tweede Kamer over MTR
- Figuren en tabellen voor rapportage EHS groot project 2009

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

Dit project verzorgt de ondersteuning bij het invoeren van de provinciale gegevens (invoermodule) zowel naar het team ILG toe, als naar de provincies. Daarnaast zorgt het voor de beschikbaarheid van juiste gegevens in de juiste vorm voor de doelgroep (rapportage module)

WOT-04-005-024 Effectmeting Natuur

Startdatum: 01-jan-2010

Einddatum: 31-dec-2010

Projectleider

Naam: Agricola, Herman (agric001)

E-mail: herman.agricola@wur.nl

Instituut: ALTErrA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Jong, Hans de	Min EL&I Directie NLP	EL&I Contactpersoon	01-jan-2010	31-dec-2010

Kennisbehoefte

Doelgroep:

Beleidsdirecties LNV, provincies, planbureaus, onderzoeksinstituten

Kennisbehoefte:

Naast de voortgang van de prestaties van de Agenda Vitaal Platteland is de doelgroep geïnteresseerd of de prestaties en operationele doelstellingen bijdragen aan de algemene doelstelling en dus of er al positieve effecten merkbaar zijn. Om dit te onderzoeken wordt in 2010 (het MTR-jaar) een effectmeting gedaan voor Natuur die dan vergeleken kan worden met de nulmeting die in 2007 is gedaan.

Doelstelling project

Het opleveren van een midterm effectmeting (2010) van de effectindicatoren voor het thema Natuur.

Aanpak en tijdsplan

Uitvoer van de midterm meting is uitgevoerd conform de nulmeting in 2007

Beoogde en bereikte resultaten en producten

Rapportage in 2010 uitgevoerd en opgeleverd door Alterra: Natuurkwaliteit en areaal hoofdecosystemen landnatuur 1994-2009 (Rien Reijnen). Publicatie in 2011 als onderdeel van het WOT werkdocument: Midtermmeting Monitor Agenda Vitaal Platteland.

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

De resultaten van de effectindicatoren in 2010 dienen als midterm meting voor het Meetnet AVP na de eindmeting in 2013 zal het meetnet worden gebruikt voor een evaluatie van de in AVP vermelde beleidsdoelstellingen.

WOT-04-005-025 Brochure effecten MTR

Startdatum: 01-jan-2010

Einddatum: 31-dec-2010

Projectleider

Naam: Agricola, Herman (agric001)

E-mail: herman.agricola@wur.nl

Instituut: ALTEERRA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Jong, Hans de	Min EL&I Directie NLP	EL&I Contactpersoon	01-jan-2010	31-dec-2010

Kennisbehoefte

Doelgroep:

Beleidsdirecties LNV, provincies, planbureaus, onderzoeksinstituten

Kennisbehoefte:

Naast de voortgang van de prestaties van de Agenda Vitaal Platteland is de doelgroep geïnteresseerd of de prestaties en operationele doelstellingen bijdragen aan de algemene doelstelling en dus of er al positieve effecten merkbaar zijn. Om dit te onderzoeken wordt in 2010 (het MTR-jaar) een effectmeting gedaan voor Natuur die dan vergeleken kan worden met de nulmeting die in 2007 is gedaan.

Doelstelling project

Op overzichtelijke wijze weergeven van de resultaten van de midterm meting van de effectindicatoren van Agenda Vitaal Platteland overeenkomstig de brochure met de resultaten van de nulmeting, onder de titel "De stand van het Platteland"

Aanpak en tijdsplan

Uitvoer van de midterm meting is uitgevoerd conform de nulmeting in 2007, de hoofdpunten van de meting worden als brochure uitgegeven

Beoogde en bereikte resultaten en producten

Agricola, H.J. & L.A.E. Vullings (2010) De stand van het platteland 2, Wageningen, WOT N&M, WOT-werkdocument/rapport xx

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

De resultaten van de effectindicatoren in 2010 dienen als midterm meting voor het Meetnet AVP na de eindmeting in 2013 zal het meetnet worden gebruikt voor een evaluatie van de in AVP vermelde beleidsdoelstellingen.

WOT-04-005-026 Effectmeting recreatie

Startdatum: 01-jan-2010

Einddatum: 31-dec-2010

Projectleider

Naam: Goossen, Martin (gooss007)

E-mail: martin.goossen@wur.nl

Instituut: ALTEERRA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Jong, Hans de	Min ELI Directie NLP	EL&I Contactpersoon	01-jan-2010	31-dec-2010

Kennisbehoefte

Midterm-meting van streefwaarden voor in het kader van Monitoring Agenda Vitaal Platteland. De drie effectindicatoren zijn:

- Recreatief Gebruik,
- Tevredenheid
- Bereikbaarheid.

Doelgroep: Ministerie van EL&I

Doelstelling project

Een beleidsdoelstelling in de Agenda Vitaal Platteland (AVP) is het ont-wikkelen en behouden van een recreatief aan-trekkelijk Nederland. Om na te gaan in hoeverre deze doelstelling wordt gerealiseerd vindt monitoring plaats, de zogenaamde Monitoring Agenda Vitaal Platteland, via een nul-meting in 2006, een midterm-meting in 2010 en een eindmeting in 2013.

Aanpak en tijdsplan

Voor de indicator Recreatief Gebruik zijn de gegevens in 2010 geanalyseerd uit het Continu Vrije Tijds Onderzoek 2008/2009.

Voor de indicator Tevredenheid kan door de wijzigingen in vraagstelling en/of antwoordcategorieën uit de WoON-enquete 2009 geen effectindicator worden berekend die 100% vergelijkbaar is met effectindicator uit de nulmeting. Daarom is ervoor gekozen om in het kader van de monitoring AVP voor de midterm (en daarmee impliciet ook voor de eindmeting) eigen waarnemingen uit te voeren.

Voor de indicator Bereikbaarheid is in 2010 een ondergrens aan oppervlakte groen bepaald, is het groen verdeeld in agrarisch groen en natuurlijk groen en is een fietsnetwerk gemaakt zodat afstanden over de weg zijn berekend. Gegevens van het WenP-bestand 2008 zijn gebruikt om het aantal mensen te kunnen berekenen.

Beoogde en bereikte resultaten en producten

Resultaten Recreatief gebruik:

Inwoners van de Randstad ondernemen gemiddeld 33% minder recreatieactiviteiten in recreatieve gebieden dan inwoners uit de rest van Nederland. Een verslechtering van de situatie ten opzichte van 2007 met 8%.

Resultaten Tevredenheid:

In de nulmeting is een indexwaarde tevredenheid berekend. Vergelijking tussen de oorspronkelijke vragenlijst en de nieuwe vragenlijst geeft aan dat:

- 1 De indexscore niet echt een goede benadering is van de overall tevredenheid: er zouden wel eens belangrijke aspecten kunnen missen in deze index;
- 2 De volgorde waarin de verschillende oordelen worden gevraagd heeft een aanzienlijk effect op (in ieder geval) het tevredenheidoordeel;
- 3 Voor wat het in het licht van het voorgaande nog waard is: de tevredenheid met het recreatieaanbod lijkt in overig Nederland vrijwel gelijk aan die ten tijde van de nulmeting.
- 4 Er bestaat in 2010 (midterm) een verschil in de rechtstreeks gevraagde tevredenheid over het totale recreatieaanbod tussen de Randstad en overig Nederland;
- 5 Dit verschil lijkt vooral veroorzaakt te worden doordat
 - A. Aanbod binnen de bebouwde kom lager wordt gewaardeerd dan aanbod buiten de bebouwde kom en
 - B. Het aanbod binnen de bebouwde kom bij Randstedelingen zwaarder meetelt in het totaaloordeel dan bij inwoners in overig Nederland.

Een vergelijking van de indexwaarden voor nulmeting en midtermmeting gaat uit van twee aannamen:

- De weging zoals gevonden bij de tevredenheidoordelen mag toegepast worden op de indexwaarden voor binnen en buiten de bebouwde kom;
- Het feit dat de aspectoordelen ná de tevredenheidoordelen zijn gevraagd, heeft geen invloed op de grootte van *het verschil* tussen Randstad en overig Nederland.

Onder deze aannamen is de conclusie dat het verschil in tevredenheid eigenlijk niet veranderd

Resultaten Bereikbaarheid:

In 2010 kan iedere Nederlander op 10 minuten fietsafstand recreëren in het groen. Deze situatie is sinds 2007 (nulmeting) niet gewijzigd.

Resultaat midterm meting (2010) met nieuwe berekeningswijze:

In 2010 kunnen 17.172 Nederlanders niet op 10 minuten fietsen over de weg het groen bereiken om daar te recreëren. Uitgesplitst naar type gebied blijkt dat bijna 1,6 miljoen Nederlanders (10%) het agrarisch gebied niet met deze norm kunnen bereiken. Bijna 2,4 miljoen Nederlanders (14%) kunnen natuurlijke gebieden (totaal aan groene gebieden verminderd met agrarische gebieden) niet met deze norm bereiken.

Nog niet duidelijk of de resultaten zullen verschijnen als WOt-rapport of WOt-werkdocument. Ook volledige titel nog niet beschikbaar.

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

Overleg met de doelgroep is nog gaande over wat voor publicatie zal worden opgeleverd.

WOT-04-005-028 Effectmeting landschap

Startdatum: 01-jan-2010

Einddatum: 31-dec-2010

Projectleider

Naam: Roos-Klein Lankhorst, Janneke (roos005)

E-mail: janneke.roos@wur.nl

Instituut: ALTERRA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Jong, Hans de	Min EL&I Directie NLP	EL&I Contactpersoon	01-jan-2010	31-dec-2010

Kennisbehoefte

De resultaten kunnen door beleidsdirecties worden gebruikt om beleidsevaluaties uit te (laten) voeren en daarmee te voldoen aan hun rapportageverplichtingen naar onder meer de Tweede Kamer.

Er is kennisbehoefte om te voldoen aan de algemene beleidsdoelstelling: behoud en versterking van het landschap door:

- Behoud en versterking van de identiteit, diversiteit en belevingswaarde, cultuurhistorisch en ecologische waarden
- Ontwikkeling van (inter)nationaal unieke kenmerkende landschappen, versterking van de ruimtelijke kwaliteit

Doelstelling project

Het opleveren van een effectmeting van de indicator Kwaliteit Beleving Landschap

Aanpak en tijdsplan

De belevingswaarde/aantrekkelijkheid van het landschap in het buitengebied is bepaald met het BelevingsGIS op basis van het voorkomen van landschapskenmerken waarvan wordt aangenomen dat ze positief of juist negatief worden gewaardeerd. Dit belevingsGIS is gekalibreerd aan de hand van bevolkingsonderzoek dat in 2006 tbv de BelevingsWaardenMonitor (BWM) Nota Ruimte is uitgevoerd door het Planbureau voor de Leefomgeving.

In het bevolkingsonderzoek is o.a. een enquête uitgevoerd die representatief is voor de variatie in landschapstypen binnen Nederland. Hierin zijn voor 300 gebieden steeds 15 omwonenden die het gebied kennen ondervraagd volgens de SPEL methode. De aantrekkelijkheid van het landschap en achterliggende kwaliteiten zoals natuurlijkheid, samenhang en historische identiteit zijn gewaardeerd op een schaal van 1 tot 10. De tweede enquête onder 1800 Nederlanders die representatief is naar leeftijd en herkomst, maakt het mogelijk om verschillen in waardering tussen groepen Nederlanders te bepalen. Een tweede enquête is gebruikt om de gemiddelden per verschillende ruimtelijke eenheden te corrigeren voor leeftijd.

De nulmeting is uitgevoerd in 2007, de midterm meting in 2010.

Beoogde en bereikte resultaten en producten

De gemiddelde waardering van het Nederlandse landschap is in 2010 gemiddeld een 7,32. De Nationale Landschappen worden iets hoger gewaardeerd, gemiddeld 7,42 (bij de nulmeting in 2007 was dit 7,30 respectievelijk 7,40).

Tussen nulmeting en midterm meting is sprake van een lichte toename van de (berekende) belevingswaarde van het Nederlandse landschap. De toename is vooral te danken aan een toename van opgaande beplanting en een toename aan de oppervlakte natuurgebied. Een deel van de toename kan ook liggen aan het feit dat de registratie van aanwezige beplantingen in de bestanden is verbeterd en er meer informatie over natuurterreinen in de bestanden is opgenomen. De werkelijke toename van de natuurlijkheid is vermoedelijk geringer dan de berekende. Dit betekent dat de berekende geringe toename aan Belevingswaarde waarschijnlijk toch nog aan de hoge kant is.

De resultaten zijn verder weergegeven op basis van de volgende gebiedsindelingen: Landschapstypen, Nationale Landschappen en Provincies

Agricola, H.J., R. Reijnen, J.A. Boone, M.A. Dolman, C.M. Goossen, S. de Vries, J. Roos-Klein Lankhorst, L.M.G. Groenmeijer & S.L. Deijl (2010) Achtergronddocument Midterm meting Effectindicatoren Monitor Agenda Vitaal Platteland, Wageningen WOT N&M, WOT-werkdocument xx

Plus gedeeltelijk opgenomen in de rapportage van de Monitor Agenda Vitaal Platteland

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

De effectmeting landschap is een onderdeel van de monitoring en evaluatie van de Agenda Vitaal Platteland (Monitor AVP).

Met deze meting kan worden nagegaan of de volgende streefwaarde van de Agenda Vitaal Platteland zal worden gehaald: "In 2020 wordt het Nederlandse landschap gewaardeerd met gemiddeld een 8. De Nationale Landschappen zijn in deze waardering meegenomen en zullen ook in 2020 nog significant hoger gewaardeerd worden dan in de rest van Nederland."

WOT-04-005-029 Effectmeting Landbouw

Startdatum: 01-jan-2010

Einddatum: 31-dec-2010

Projectleider

Naam: Boone, Koen (boone005)

E-mail: koen.boone@wur.nl

Instituut: LEI

Vervangend projectleider: Dolman, Mark (dolma001)

E-mail: mark.dolman@wur.nl

Instituut: LEI

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Jong, Hans de	Min EL&I Directie NLP	EL&I Contactpersoon	01-jan-2010	31-dec-2010

Kennisbehoefte

Projectonderdeel van AVP monitor (contact persoon Herman Agricola)

Doelstelling project

Het opleveren van een update van de effectmeting van de effectindicatoren van landbouw t.b.v. Agenda Vitaal Platteland

Aanpak en tijdsplan

Project is uitgevoerd in periode januari-april 2010.

Beoogde en bereikte resultaten en producten

Update van indicatoren is uitgevoerd. De opdrachtgever Herman Agricola is akkoord met de resultaten. In 2013 vindt nogmaals een update plaats.

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

Er is voor de zomer van 2009 een rapportage bestand verzonden, waarin de resultaten in Excel en Word-format zijn overgedragen. Er is vervolgens telefonisch afstemming geweest of hiermee aan de opdracht was voldaan.

Verschenen documenten in de reeks Werkdocumenten van de Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu vanaf 2009

Werkdocumenten zijn verkrijgbaar bij het secretariaat van Unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, te Wageningen. T 0317 – 48 54 71; F 0317 – 41 90 00; E info.wnm@wur.nl
De werkdocumenten zijn ook te downloaden via de WOT-website www.wotnatuurenmilieu.wur.nl

2009

- 126 *Kamphorst, D.A.* Keuzes in het internationale biodiversiteitsbeleid; Verkenning van de beleidstheorie achter de internationale aspecten van het Beleidsprogramma Biodiversiteit (2008-2011)
- 127 *Dirkx, G.H.P. & F.J.P. van den Bosch.* Quick scan gebruik Catalogus groenblauwe diensten
- 128 *Loeb, R. & P.F.M. Verdonschot.* Complexiteit van nutriëntenlimitaties in oppervlaktewateren
- 129 *Kruit, J. & P.M. Veer.* Herfotografie van landschappen; Landschapsfoto's van de 'Collectie de Boer' als uitgangspunt voor het in beeld brengen van ontwikkelingen in het landschap in de periode 1976-2008
- 130 *Oenema, O., A. Smit & J.W.H. van der Kolk.* Indicatoren Landelijk Gebied; werkwijze en eerste resultaten
- 131 *Agricola, H.J.A.J. van Strien, J.A. Boone, M.A. Dolman, C.M. Goossen, S. de Vries, N.Y. van der Wulp, L.M.G. Groenemeijer, W.F. Lukey & R.J. van Til.* Achtergrond-document Nulmeting Effectindicatoren Monitor Agenda Vitaal Platteland
- 132 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-001 – Koepel
- 133 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek
- 134 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-003 – Advisering Natuur & Milieu
- 135 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-005 – M-AVP
- 136 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-006 – Natuurplanbureau functie
- 137 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-007 – Milieuplanbureau functie
- 138 *Jong de, J.J., J. van Os & R.A. Smidt.* Inventarisatie en beheerskosten van landschapselementen
- 139 *Dirkx, G.H.P., R.W. Verburg & P. van der Wielen.* Tegenkrachten Natuur. Korte verkenning van de weerstand tegen aankopen van landbouwgrond voor natuur
- 140 *Annual reports for 2008; Programme WOT-04*
- 141 *Vullings, L.A.E., C. Blok, G. Vonk, M. van Heusden, A. Huisman, J.M. van Linge, S. Keijzer, J. Oldengarm & J.D. Bulens.* Omgaan met digitale nationale beleidskaarten
- 142 *Vreke, J., A.L. Gerritsen, R.P. Kranendonk, M. Pleijte, P.H. Kersten & F.J.P. van den Bosch.* Maatlat Government – Governance
- 143 *Gerritsen, A.L., R.P. Kranendonk, J. Vreke, F.J.P. van den Bosch & M. Pleijte.* Verdrogingsbestrijding in het tijdperk van het Investeringsbudget Landelijk Gebied. Een verslag van casuonderzoek in de provincies Drenthe, Noord-Brabant en Noord-Holland.
- 144 *Luesink, H.H., P.W. Blokland, M.W. Hoogeveen & J.H. Wisman.* Ammoniakemissie uit de landbouw in 2006 en 2007
- 145 *Bakker de, H.C.M. & C.S.A. van Koppen.* Draagvlakonderzoek in de steigers. Een voorstudie naar indicatoren om maatschappelijk draagvlak voor natuur en landschap te meten
- 146 *Goossen, C.M.,* Monitoring recreatiegedrag van Nederlanders in landelijke gebieden. Jaar

2006/2007

- 147 *Hoefs, R.M.A., J. van Os & T.J.A. Gies.* Kavelruil en Landschap. Een korte verkenning naar ruimtelijke effecten van kavelruil.
- 148 *Klok, T.L., R. Hille Ris Lambers, P. de Vries, J.E. Tamis & J.W.M. Wijsman.* Quick scan model instruments for marine biodiversity policy.
- 149 *Spruijt, J., P. Spoorenberg & R. Schreuder.* Milieueffectiviteit en kosten van maatregelen gewasbescherming.
- 150 *Ehlert, P.A.I. (rapporteur).* Advies Bemonstering bodem voor differentiatie van fosfaatgebruiksnormen.
- 151 *Wulp van der, N.Y.* Storende elementen in het landschap: welke, waar en voor wie? Bijlage bij WOT-paper 1 – Krassen op het landschap
- 152 *Oltmer, K., K.H.M. van Bommel, J. Clement, J.J. de Jong, D.P. Rudrum & E.P.A.G. Schouwenberg.* Kosten voor habitattypen in Natura 2000-gebieden. Toepassing van de methode Kosteneffectiviteit natuurbeleid.
- 153 *Adrichem van, M.H.C., F.G. Wortelboer & G.W.W. Wamelink (2010).* MOVE. Model for terrestrial Vegetation. Version 4.0
- 154 *Wamelink, G.W.W., R.M. Winkler & F.G. Wortelboer.* User documentation MOVE4 v 1.0
- 155 *Gies de, T.J.A., L.J.J. Jeurissen, I. Staritsky & A. Bleeker.* Leefomgevingsindicatoren Landelijk gebied. Inventarisatie naar stand van zaken over geurhinder, lichthinder en fijn stof.
- 156 *Tamminga, S., A.W. Jongbloed, P. Bikker, L. Sebek, C. van Bruggen & O. Oenema.* Actualisatie excretiecijfers landbouwhuisdieren voor forfaits regeling Meststoffenwet
- 157 *Van der Salm, C., L. M. Boumans, G.B.M. Heuvelink & T.C. van Leeuwen.* Protocol voor validatie van het nutriëntenemissiemodel STONE op meetgegevens uit het Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid
- 158 *Bouwma, I.M.* Quickscan Natura 2000 en Programma Beheer. Een vergelijking van Programma Beheer met de soorten en habitats van Natura 2000
- 159 *Gerritsen, A.L., D.A. Kamphorst, T.A. Selnes, M. van Veen, F.J.P. van den Bosch, L. van den Broek, M.E.A. Broekmeyer, J.L.M. Donders, R.J. Fontein, S. van Tol, G.W.W. Wamelink & P. van der Wielen.* Dilemma's en barrières in de praktijk van het natuur- en landschapsbeleid; Achtergronddocument bij Natuurbalans 2009.
- 160 *Fontein R.J, T.A. de Boer, B. Breman, C.M. Goossen, R.J.H.G. Henkens, J. Luttik & S. de Vries.* Relatie recreatie en natuur; Achtergronddocument bij Natuurbalans 2009
- 161 *Deneer, J.W. & R. Kruijne. (2010).* Atmosferische depositie van gewasbeschermingsmiddelen. Een verkenning van de literatuur verschenen na 2003.
- 162 *Verburg, R.W., M.E. Sanders, G.H.P. Dirkx, B. de Knegt & J.W. Kuhlman.* Natuur, landschap en landelijk gebied. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2009.
- 163 *Doorn van, A.M. & M.P.C.P. Paulissen.* Natuurgericht milieubeleid voor Natura 2000-gebieden in Europees perspectief: een

- verkenning.
- 164** *Smidt, R.A., J. van Os & I. Staritsky.* Samenstellen van landelijke kaarten met landschapselementen, grondeigendom en beheer. Technisch achtergronddocument bij de opgeleverde bestanden.
- 165** *Pouwels, R., R.P.B. Foppen, M.F. Wallis de Vries, R. Jochem, M.J.S.M. Reijnen & A. van Kleunen.* Verkenning LARCH: omgaan met kwaliteit binnen ecologische netwerken.
- 166** *Born van den, G.J., H.H. Luesink, H.A.C. Verkerk, H.J. Mulder, J.N. Bosma, M.J.C. de Bode & O. Oenema.* Protocol voor monitoring landelijke mestmarkt onder een stelsel van gebruiksnormen, versie 2009.
- 167** *Dijk, T.A. van, J.J.M. Driessen, P.A.I. Ehlert, P.H. Hotsma, M.H.M.M. Montforts, S.F. Plessius & O. Oenema.* Protocol beoordeling stoffen Meststoffenwet- Versie 2.1
- 168** *Smits, M.J., M.J. Bogaardt, D. Eaton, A. Karbauskas & P. Roza.* De vermaatschappelijking van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Een inventarisatie van visies in Brussel en diverse EU-lidstaten.
- 169** *Vreke, J. & I.E. Salverda.* Kwaliteit leefomgeving en stedelijk groen.
- 170** *Hengsdijk, H. & J.W.A. Langeveld.* Yield trends and yield gap analysis of major crops in the World.
- 171** *Horst, M.M.S. ter & J.G. Groenwold.* Tool to determine the coefficient of variation of DegT50 values of plant protection products in water-sediment systems for different values of the sorption coefficient
- 172** *Boons-Prins, E., P. Leffelaar, L. Bouman & E. Stehfest (2010)* Grassland simulation with the LPJmL model
- 173** *Smit, A., O. Oenema & J.W.H. van der Kolk.* Indicatoren Kwaliteit Landelijk Gebied
- 2010**
- 174** *Boer de, S., M.J. Bogaardt, P.H. Kersten, F.H. Kistenkas, M.G.G. Neven & M. van der Zouwen.* Zoektocht naar nationale beleidsruimte in de EU-richtlijnen voor het milieu- en natuurbeleid. Een vergelijking van de implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water en de Nitraatrichtlijn in Nederland, Engeland en Noordrijn-Westfalen
- 175** *Jaarrapportage 2009.* WOT-04-001 – Koepel
- 176** *Jaarrapportage 2009.* WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek
- 177** *Jaarrapportage 2009.* WOT-04-003 – Advisering Natuur & Milieu
- 178** *Jaarrapportage 2009.* WOT-04-005 – M-AVP
- 179** *Jaarrapportage 2009.* WOT-04-006 – Natuurplanbureauafunctie
- 180** *Jaarrapportage 2009.* WOT-04-007 – Milieuplanbureauafunctie
- 181** *Annual reports for 2009; Programme WOT-04*
- 182** *Oenema, O., P. Bikker, J. van Harn, E.A.A. Smolders, L.B. Sebek, M. van den Berg, E. Stehfest & H. Westhoek.* Quickscan opbrengsten en efficiëntie in de gangbare en biologische akkerbouw, melkveehouderij, varkenshouderij en pluimveehouderij. Deelstudie van project 'Duurzame Eiwitvoorziening'.
- 183** *Smits, M.J.W., N.B.P. Polman & J. Westerink.* Uitbreidingsmogelijkheden voor groene en blauwe diensten in Nederland; Ervaringen uit het buitenland
- 184** *Dirkx, G.H.P. (red.).* Quick responsefunctie 2009. Verslag van de werkzaamheden.
- 185** *Kuhlman, J.W., J. Luijt, J. van Dijk, A.D. Schouten & M.J. Voskuilen.* Grondprijkaarten 1998-2008
- 186** *Slangen, L.H.G., R.A. Jongeneel, N.B.P. Polman, E. Lianouridis, H. Leneman & M.P.W. Sonneveld.* Rol en betekenis van commissies voor gebiedsgericht beleid.
- 187** *Temme, A.J.A.M. & P.H. Verburg.* Modelling of intensive and extensive farming in CLUE
- 188** *Vreke, J.* Financieringsconstructies voor landschap
- 189** *Slangen, L.H.G.* Economische concepten voor beleidsanalyse van milieu, natuur en landschap
- 190** *Knotters, M., G.B.M. Heuvelink, T. Hoogland & D.J.J. Walvoort.* A disposition of interpolation techniques
- 191** *Hoogeveen, M.W., P.W. Blokland, H. van Kernebeek, H.H. Luesink & J.H. Wisman.* Ammoniakemissie uit de landbouw in 1990 en 2005-2008
- 192** *Beekman, V., A. Pronk & A. de Smet.* De consumptie van dierlijke producten. Ontwikkeling, determinanten, actoren en interventies.
- 193** *Polman, N.B.P., L.H.G. Slangen, A.T. de Blaeij, J. Vader & J. van Dijk.* Baten van de EHS; De locatie van recreatiebedrijven
- 194** *Veeneklaas, F.R. & J. Vader.* Demografie in de Natuurverkenning 2011; Bijlage bij WOT-paper 3
- 195** *Wascher, D.M., M. van Eupen, C.A. Mûcher & I.R. Geijzendorffer.* Biodiversity of European Agricultural landscapes. Enhancing a High Nature Value Farmland Indicator
- 196** *Apeldoorn van, R.C., I.M. Bouwma, A.M. van Doorn, H.S.D. Naeff, R.M.A. Hoefs, B.S. Elbersen & B.J.R. van Rooij.* Natuurgebieden in Europa: bescherming en financiering
- 197** *Brus, D.J., R. Vasat, G. B. M. Heuvelink, M. Knotters, F. de Vries & D. J. J. Walvoort.* Towards a Soil Information System with quantified accuracy; A prototype for mapping continuous soil properties
- 198** *Groot, A.M.E. & A.L. Gerritsen, m.m.v. M.H. Borgstein, E.J. Bos & P. van der Wielen.* Verantwoording van de methodiek Achtergronddocument bij 'Kwalitatieve monitor Systeeminnovaties verduurzaming landbouw'
- 199** *Bos, E.J. & M.H. Borgstein.* Monitoring Gesloten voer-mest kringlopen. Achtergronddocument bij 'Kwalitatieve monitor Systeeminnovaties verduurzaming landbouw'
- 200** *Kennismarkt 27 april 2010;* Van onderbouwend onderzoek Wageningen UR naar producten Planbureau voor de Leefomgeving.
- 201** *Wielen van der, P.* Monitoring Integrale duurzame stallen. Achtergronddocument bij 'Kwalitatieve monitor Systeeminnovaties verduurzaming landbouw'
- 202** *Groot, A.M.E. & A.L. Gerritsen.* Monitoring Functionele agrobiodiversiteit. Achtergronddocument bij 'Kwalitatieve monitor Systeeminnovaties verduurzaming landbouw'
- 203** *Jongeneel, R.A. & L. Ge.* Farmers' behavior and the provision of public goods: Towards an analytical framework.
- 204** *Vries, S. de, M.H.G. Custers & J. Boers.* Storende elementen in beeld; de impact van menselijke artefacten op de landschapsbeleving nader onderzocht.
- 205** *Vader, J. J.L.M. Donders & H.W.B. Bredenoord.* Zicht op natuur- en landschapsorganisaties; Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011.
- 206** *Jongeneel, R.A., L.H.G. Slangen & N.B.P. Polman.* Groene en Blauwe Diensten; Een raamwerk voor de analyse van doelen, maatregelen en instrumenten
- 207** *Letourneau, A.P, P.H. Verburg & E. Stehfest.* Global change of land use systems; IMAGE: a new land allocation module
- 208** *Heer, M. de.* Het Park van de Toekomst. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 209** *Knotters, M., J. Lahr, A.M. van Oosten-Siedlecka & P.F.M. Verdonschot, 2010.* Aggregation of ecological indicators for mapping aquatic nature quality. Overview of existing methods and case studies.

- 210** *Verdonschot, P.F.M. & A.M. van Oosten-Siedlecka*
Graadmeters Aquatische natuur. Analyse
gegevenskwaliteit Limnodata
- 211** *Linderhof, V.G.M. & Hans Leneman, 2010.*
Quickscan kosteneffectiviteitsanalyse aquatische
natuur
- 212** *Leneman, H. V.G.M. Linderhof & R. Michels, 2010.*
Mogelijkheden voor het inbrengen van informatie
uit de 'KRW database' in de 'KE database'
- 230** *Jaarrapportage 2009. WOT-04-001 – Koepel*
- 231** *Jaarrapportage 2009. WOT-04-002 –*
Onderbouwend Onderzoek
- 232** *Jaarrapportage 2009. WOT-04-003 – Advisering*
Natuur & Milieu
- 233** *Jaarrapportage 2009. WOT-04-005 – M-AVP*
- 234** *Jaarrapportage 2009. WOT-04-006 –*
Natuurplanbureaufunctie
- 235** *Jaarrapportage 2009. WOT-04-007 –*
Milieuplanbureaufunctie